

ΜΑΜΟΥΝΙ Σκηνοθεσία-Κείμενο Λεωνίδας Τσιριγκούλης

Το διλληματικό αδιέξοδο μιας εκδιδόμενης

Σχόλιο Σάββας Μπακιρτζόγλου, ψυχολόγος-ψυχαναλυτής

Η εγκλωβισμένη ύπαρξη μιας ζωής, μια γυναίκα σε σύγχυση. Το βραχυκύκλωμα, αναπόφευκτο πεπρωμένο όλων μας, έρχεται σε πρώτο πλάνο. Η «*ημέρα γίνεται νύχτα*». Μόνο που η εκδιδόμενη του έργου δεν μοιάζει με τους πουλημένους των «ανοιχτών παραθύρων των καναλιών» και του δημόσιου βίου. Είναι σκεπτόμενη, και αυτό είναι το δράμα της ή μάλλον αυτό είναι σαν ευχή και κατάρα. Ή μήπως το πραγματικό δράμα είναι όσων θα περάσουν από αυτήν τη ζωή και δεν θα έχουν καταλάβει τίποτα μη δυνάμενοι να νοιώσουν την αίσθηση του τραγικού; Η τελευταία, είναι μια κατάκτηση της ανάπτυξης του ανθρώπου και των κοινωνιών του. Αναδύεται, μεταξύ άλλων, με την ικανότητα να βιώσει κανείς ενοχή, και να αναλάβει την ευθύνη των προθέσεων των οποίων γίνεται υποκείμενο.

Διλληματική η υφή του αδιεξόδου της ηρωίδας, διχασμένη και η ύπαρξή της, σε υποθήκη ότι πολυτιμότερο διαθέτει, η ελευθερία, που δεν είναι άλλα παρά η επιθυμία και η ταυτότητά της. Ξεπουλιέται στο όνομα ωσει υλικών ιδεωδών, κομματιάζει το ψυχοσωματικό της περίγραμμα, τα ιερά και τα όσιά της, αλλά αυτό είναι οικουμενικό, το κάνουν μανιωδώς οι απανταχού της Γής «επί χρήμασι» εκδιδόμενοι, υπηρετώντας δήθεν μια ιδεολογία, γλιτώνοντας έτσι τον στιγματισμό και νομιμοποιώντας αυθαίρετα την ανομία. Επειδή, αλλοίμονο, τα «*δικά τους πόδια δεν έμαθαν να τους κρατούν όρθιους*» και τότε έχουν στο τσεπάκι τους την ψευδοτέχνη της εκλογίκευσης απέναντι στην απώλεια της κάθε ηθικής. Φληναφούν υπέρ μιας κίβδηλης, πλουμιστής αλλά ανοργασμικής ύπαρξης, ιδού η απόλυτη συμμόρφωση του Εγώ στο ψευδεπίγραφο και σαθρό συλλογικό, η θυσία του εσώτερου εαυτού στο θύραθεν.

Γνωρίζουμε σε ποιόν βαθμό μια ασταθής, δομικά εύθραυστη γυναίκα-εν τέλει σαρξ εκ της σαρκός μας- μπορεί να οργανώνεται και να ναρκώνεται επί μιας επαναλαμβανόμενης εφήμερης και ανηδονικής σεξουαλικότητας, εν είδει μιας ύστατης προσπάθειας του οργανισμού της να κρατηθεί από μια συμπεριφορά η οποία, έστω και κακέκτυπα, θυμίζει τη ζωή (Έρως). Ωστόσο το «*μαμούνι*», φάντασμα του αρχαίου νεκροταφείου παιδιών (Αστυπάλαια), επιστρέφει. Δεν απονεκρώνεται ψυχικά, μολονότι της ακρωτηρίασαν την παιδική ανεμελιά, τότε που την είχε ανάγκη. Μπορεί να υφίσταται, είναι ζωντανή, αλλά ταυτόχρονα έμπληη εκκωφαντικών συγκρουσιακών αντιθέσεων. Μολονότι ψυχικά απισχνασμένη και στερούμενη εσωτερικής πυξίδας, δύναται εντούτοις να θέτει ερωτήματα, να ντρέπεται ενίοτε και να γυρεύει να νοηματοδοτήσει το μυστήριο της ύπαρξης, τις αξίες της ζωής. Θα πει «*...παρασύρομαι από την γελοιότητα και πάλι χωρίς να μπορώ να υποσχεθώ στον εαυτόν μου ότι οι αξίες δεν περιφέρονται σε ένα*

κορμί ξαπλωμένο σε ένα κρεβάτι...». Σε όλες τις περιπτώσεις είναι μόνον επειδή σκέπτεται που δύναται να εγείρεται και να εξεγείρεται : «...ενώ εσείς όλοι που νομίζετε ότι είστε γαμιάδες μήπως άραγε είναι αυτό το τέλος σας;...». Επαναστατεί απέναντι στην πλήρη αντιστροφή των ρόλων, στην επέλαση των πραγματικών εκδιδόμενων, και δη αρσενικών («τζάμπα μάγκες»), που μετερχόμενοι όλων των απανθρώπων μέσων συνθλίβουν ανθρώπινες ψυχοσωματικές επιφάνειες παριστάνοντας τους «επιβήτορες». Ανέκαθεν η κοινωνική και η πολιτική σκηνή μας επιδαψίλευαν με πληθώρα παραδειγμάτων.

Κατά την ενήβωση η ασυγκράτητη και ανοργάνωτη ακόμα γυναικότητα του κοριτσιού επαναφέρει αναπόφευκτα στο προσκήνιο την χαίνουσα οιδιπόδεια προβληματική. Τόσο το χειρότερο για όποιαν έζησε στο σκοτάδι μιας πρώιμης σεξουαλικής εμπειρίας την οποίαν υπέστη *παθητικά*, με τον οιδιπόδειο πατέρα να είναι ο επιτιθέμενος. Στην ηρωίδα του έργου η πανίσχυρη παρουσία του τελευταίου επανέρχεται σε πρώτο πλάνο, *«διαγράφεται η εικόνα του»*, και μαζί με αυτήν η αμφιροπία των απωθημένων αναπαραστάσεων του «εκεί και τότε», έτσι ώστε οι ερωτικές σκηνές να γίνονται εφιάλτες. Ένα νυχτοκάματο του τρόμου. Ιδού ο εγκλωβισμός και η φυλάκιση του κοριτσιού υπό το καθεστώς της διαστροφικής επιρροής του πατρικού μορφοειδώλου. Υφέρπει, σε έναν μεθύστερο χρόνο, ο συνεπακόλουθος κίνδυνος μιας άκριτης υποταγής της γυναίκας σε κάθε μορφή εξουσίας. Η αμυντική καταφυγή στο παραλήρημα, στην σεξουαλικοποίηση του λόγου (κοπρολαλία), και την κατίσχυση της αναπαραστάσης της λέξης μπορεί να προσφέρονται εν είδει σωτήριας ψευδολύσης στην εσωτερική τρικυμία.